І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 154. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го СЕРПНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 14, 1962 No. 154. VOL. LXVIII.

ОБ'ЄДНАНІ ШЕФИ ШТАБІВ МАТИМУТЬ БІЛЬШУ РОЛЮ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Вашингтон. — З департаменту Оборони повідомляють, що уряд має збільшити ролю і відповідальність Об'єднаних Шефів Штабів, які очолює тепер генерал Максвелл Д. Тейлор. Уряд вже плянує збільшити чисельний стан Об'єднаного Штабу, який тепер становить 400 осіб. Коли в 1947-му році зорганізували Об'єднаний Штаб, то він мав тільки 100 співробітників. Тоді боялися, що більше число працівників в Об'єднаному Штабі зменшить важливість ролі окремих родів зброї і дасть забагато влади в руки Об'єднаних Шефів Штабу. Але вже в 1949-му році треба було збільшити число співробітників Об'єднаного Штабу до 210, а в 1958-му році воно зросло до 400. Але воно і надалі є менше від числа співробітників штабу кожного роду зброї. Тепер плянується збільшити число співробітників Об'єднаного Штабу до 800, або, може, і до 1.000. Плян збільшити ролю Об'єднаного Штабу часово збігся з номінацією генерала Тейлора на голову Об'єднаних Шефів Штабу, але студії в цьому напрямку велися вже від довшого часу. Але урядові пляни збільшити ролю Об'єднаного Штабу в стратегічному плянуванні і у військовому командуванні не углядновують всіх домагань генерала Тейлора, який хотів би, щоб був зорганізований один шеф штабу для всіх родів зброї. Урядовий плян реорганізації Об'єднаних Шефів Штабу хоче дати більшу волю діяння представникам окремих родів зброї, які тепер мусять керуватися у своїх рішеннях інтересом того роду зброї, до якого вони приналежні. Такі думки виринали і давніше, але фльота противилася таким плянам. Мали б зменшитися числа співробітників штабів окремих родів зброї, збільшуючи одночасно число співробітників Об'єд. Штабу. Є пропозиції піднести ранґи провідним членам Об'єднаного Штабу та змінити територію окремих військових команд у ЗДА і за кордоном. Окремі конґресові комісії, які займаються справами оборони, будуть інформовані про заплановані зміни. З урядових кол повідомляють, що ці зміни в організації Об'єднаних Шефів Штабу переводитимуться за допомогою адміністраційних зарядженнь, не порушуючи прав Конґресу. Але збільшення числа співробітників Об'єднаного Штабу вимагає рішення Конґресу. Преса звертає увагу на те, що погляди нового голови Об'єднаних Шефів Штабу генерала Тейлора на ролю Об'єднаних Шефів Штабу є такі самі, як президента Дж. Ф. Кеннеді, що видно з книжки, яку опублікував ген. Тейлор під заголовком „Непевна сурма", і з праці президента Кеннеді під назвою „Стратегія миру". Секретар оборони Роберт МекНамара прихильно ставиться до організаційних плянів нового голови Об'єднаних Шефів Штабу. У зв'язку з цими організаційними плянами появилися вістки про можливість резиґнації генерала Куртіса ЛеМея із становища шефа штабу летунства, який не є вдоволений із того, що уряд є проти продукції далекосяжних бомбовиків типу РС-70.

Президент підписав закон про видатки на оборону в сумі $48,136,000,000

Вашингтон. — Президент 10-го серпня підписав закон про те, що витрати на оборону в цьому році мають винести суму $48.136.000.000. На летунство призначено $19.300,000,000; на фльоту і морську піхоту — $15,100,000.000, на армію — $11.50,000.000 і $2,000,000,000 на спільні оборонні аґенції. Крім того Палатна Комісія Видатків призначила $1.369,741,000 на військові будови в цьому фінансовому році, що почався 1-го липня 1962. Оборонний бюджет є на $229.000.000 більший від того, чого домагався президент Кеннеді. Конґрес збільшив оборонний бюджет, бо, на його думку, треба більших фондів на будову далекосяжних бомбовиків типу РС-70. Конґрес вирішив, щоб армійські резерви становили 300.000 резервістів, а Крайова Ґвардія — 400.000 ґвардистів. Департамент Оборони пропонував зменшити число резервістів і ґвардистів до 642.000.

Демократи і республіканці намагаються припинити в Сенаті обструкцію в справі Телстару

Вашингтон. — Сенатор Майкел Менсфілд, лідер демократичної більшости в Сенаті, почав заходи для припинення обструкції дебат в Сенаті в справі піддержуваного урядом законопроекту, що мав би віддати завідування комунікаційними штучними сателітами Землі в роді „Телстару" в руки контрольованої урядом приватної корпорації. Багато сенаторів, як і видатних діячів поза Сенатом, включно з колишнім президентом Труманом, гостро виступають проти цього законопроєкту, вважаючи його за „найбільшу розтратність" уряду. Інші виступають проти нього, вважаючи, що законопроєкт, якщо був би схвалений, віддав би в цій справі монопольні права одній Телефонічній і Телеграфічній Компанії. Тому цілий ряд сенаторів, демократів — головно з Півдня — і республіканців виступають проти законопроєкту, а переконавшись, що вони не зможуть його повалити, почали вже вдруге обструкцію, заходи проти якої й робить сен. Менсфілд. Він вніс петицію про обмеження дебат. Петицію підписали 23 сенатори, 14 демократів і 9 республіканців.

В АМЕРИЦІ

● **Комісія Палати** Репрезентантів для закордоних справ затвердила постанову про обмеження закупу З'єдиненими Державами Америки бондів Об'єднаних Націй пропорційно до тієї суми, на яку будуть закуплені ці бонди іншими країнами. Президент Кеннеді пропонував, щоб закупити половину усіх бондів ОН на 100,000,000 долярів.

● **Командант** збройних сил Гаїті ген. Жан-Рене Бусіо, провідна фігура в уряді президента Дювальє, зголосився до венесуельської амбасади з проханням признати йому право азилю. Причини втечі Бусіо невідомі.

● **В Ню Йорку** ув'язнено 11 членів міжнародної групи торгівців наркотиками, які імпортували нелеґально до ЗДА протягом останніх дев'яти років чистої героїни на суму 10 мільйонів долярів. Усі із ув'язнених були вже суджені за різні вбивства, грабунки і фальшівництво. Із імпортованих до ЗДА 1,000 фунтів героїни випродуковано тут 10,000 фунтів наркотиків, вартости 100,000,000 долярів. Більшість героїни привезено з Італії. Провідником цих торгівців наркотиків був, згідно із твердженням нюйоркського прокуратора Морґентава, 31-літній Карміне Льовачо.

СТЕПАН ШУМЕЙКО, ПЕРШИЙ І ДОВГОЛІТНІЙ РЕДАКТОР „УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЕВИКА" ТА ВИДАТНИЙ ДІЯЧ, ПОМЕР В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В неділю, 12-го серпня по полудні, тут у Метрополітальному шпиталі помер на 54-му році життя сл. п. Степан Шумейко, перший і довголітній редактор англомовного „Українського Тижневика", що від 1933-го року появляється при „Свободі", член - основник та перший президент Ліґи Української Молоді Америки, б. довголітній президент Українського Конґресового Комітету Америки, б. ґенеральний секретар Пан-Американської Української Конференції, один з перших та найвидатніших українських політичних і громадських діячів з-поміж народженої в Америці української ґенерації. Смерть наступила після короткої недуги, внаслідок виливу крови в мозку.

Степан Шумейко

Сл. п. Степан Шумейко народився в Нюарку, Ню Джерзі, 17-го січня 1908-го року, в родині відданих українській справі та громаді патріотів Михайла і Теклі Шумейків. Бувши малою дитиною, він їхав разом з родичами до їхнього родинного села в Тернопільщині, де й провів свої дитячі роки, повернувшись опісля, разом з батьками, назад до Америки. Закінчивши в 1931-му році студії права на університеті в Нюарку, вже наступного року відгукнувся на пошукування УНСоюзу і „Свободи" за англомовним співробітником та був прийнятий і разом з покійним гол. редактором „Свободи" д-ром Лукою Мишугою причинився до того, що 18-та конвенція УНСоюзу, яка відбулася в травні 1933-го року в Дітройті, одноголосно схвалила, щоб при щоденнику „Свобода" видавати для народженої в Америці української ґенерації англомовний „Український Тижневик". Рішення переведено в життя і Степан Шумейко став першим редактором тієї важливої публікації, що відіграла рішальну ролю в організації та активності цієї ґенерації. Ставши редактором „Тижневика", Степан Шумейко став рівночасно безспірним лідером американсько - української молоді, був співорганізатором, першим президентом та справжньою „душею" Ліґи. На пості редактора „Тижневика" він переклав на англійську мову цілий ряд публікованих в цьому „Тижневику" творів з української літератури та був справжнім піонером у поширюванні української культури і правди в англомовному світі. Його громадсько-політична активність дійшла до свого вершка зокрема під час другої світової війни, як його обрано на президента зреорганізованого Українського Конґресового Комітету, який то пост він займав аж до виборів на президента проф. д-ра Лева Добрянського в 1950-их роках. Уся історія Американської України зокрема в роках від 1940 до 1950 найтісніше зв'язана з особою і активністю сл. п. Степана Шумейка. Він був автором або співавтором майже всіх виготовлених та розісланих в тому часі меморіялів в багатьох українських проблемах, він репрезентував Американську Україну на мировій конференції в Парижі в 1946-му році, а раніше, в 1945-му році, разом з іншими представниками Американської України, намагався обороняти українську визвольну справу на першій, основуючій сесії Організації Об'єднаних Націй в Сан Франсіско. Коли ж в 1948-му році українські репрезентації обидвох американських континентів об'єднали свої зусилля для допомоги українській визвольній справі і створили спільну Пан-Американську Українську Конференцію, Степан Шумейко став першим її ґенеральним секретарем. Треба згадати, що понад свого становища в УККомітеті, як і редактора українсько-англомовної публікації, Степан Шумейко відіграв одну з рішальних роль в обороні напастованих з усіх боків українських скитальців, до яких мав великий сантимент і зрозуміння та подяв за їх поставу і активність. Багатьом з них він допомагав в їхніх персональних клопотах. Від 1954-го року активність Степана Шумейка із занепадом його здоров'я, поменшувалася і в 1959-му році він також перестав бути редактором англомовного „Українського Тижневика", але не припиняв своєї співпраці з ним та не переставав найживіше інтересуватися українською активністю та українськими справами. Осиротив дві дорослі дочки, Лесю і Марійку, з першого подружжя та дружину Марію, з Водруків, що є професійною вчителькою-піклувальницею в шпиталі, в якому сл. п. Степан Шумейко помер. Осиротив також чотирьох своїх братів, всіх в різних часах активних в українському житті, між ними й Антона Шумейка, співвласника відомої фірми Ковбасюка. Тіло Покійного спочиває в похоронному заведенні Петра Яреми, а похорон плянується на найближчу середу або четвер на український католицький цвинтар у Факс Чейс, де спочиватиме вічним сном його родичі. Смерть Степана Шумейка є великою втратою для української громади і викликає щирий і глибокий жаль в усіх, що знали чи зустрічались з цим справжнім українським патріотом великого і шляхетного серця. Пам'ять про нього житиме вічно.

Фабричний тиждень праці в липні виносив 40.0 години

Вашингтон. — Департамент Праці повідомив, що в липні цього року тиждень праці фабричних робітників становив 40.4 години. Довгота тижня праці є головним економічним показником, на основі якого економісти передбачають розвиток економіки. Тиждень праці у фабриках зменшується вже третій черговий місяць, і це турбує економістів. В квітні він виносив 40.8 години, в травні — 40.6, в червні — 40.5, а в липні — 40.4. Але інші показники дають причину до оптимізму. В липні рух в роздрібному розпродажу збільшився на 2%; збільшилися дещо й особисті прибутки. Число затруднених у фабриках в липні становило рекордове число — 55.632.0000. В червні число безробітних становило 5.5% всіх робітних сил, а в липні воно зменшилося до 5.3%. Економісти звертають увагу на те, що тиждень праці зменшується, звичайно, перед зменшенням продукції. Але тоді також зменшуються рух в роздрібному продажі і висота особистих прибутків, а цього року цього немає.

Гувер пропонує заснувати Раду Вільних Націй

Вест Бренч, Айова. — Колишній президент 88-річний Гербер Гувер, промовляючи до 45.000 присутніх на відкритті Бібліотеки свого імени в дні 10-го серпня, пропонував заснувати нову світову організацію, яка називалася б Радою Вільних Націй, і яка була б сильніша від Об'єднаних Націй, і могла б втримати у світі мир. „Об'єднані Нації, — казав Гувер, — не змогли дати нам навіть найслабшої надії на тривкий мир. Вони ще збільшили небезпеку воєн кругом нас". ОН, на думку Гувера, послаблені тим, що в них мають вплив комуністичні країни. Тому треба б зорганізувати нову світову організацію для втримання миру в світі. Гувер не думає замінити ОН Радою Вільних Націй. Він гадає, що Рада Вільних Націй мала б діяти тоді, коли не мають успіху Об'єднані Нації. Бібліотека ім. Герберта Губера зберігає всі документи по колишньому президенті. На відкритті цієї бібліотеки промовляв і колишній президент Г. С. Труман, який є керівником бібліотеки ім. Трумана в Індепенденс, Мізурі. Труман хвалив Гувера за те, що він після першої світової війни керував допомоговою акцією ЗДА в світі, ратуючи мільйони людей від голодової смерти. Гувер сказав, що нова Рада Вільних Націй повинна складатися з тих держав, які „мають волю воювати за свою волю і незалежність".

Герберт Гувер

Болен найменований на амбасадора до Франції

ТОМПСОН МАВ БИ ПРИЙТИ НА ЙОГО МІСЦЕ ДОРАДНИКА РАСКА В СОВЄТСЬКИХ СПРАВАХ

Вашингтон. — В суботу 11-го серпня президент Кеннеді найменував Чарлза Е. Болена на американського амбасадора до Франції, на місце ген. Джеймса М. Ґейвіна, що зрезиґнував з того посту три тижні тому. Чарлз Болен займав досі становище спеціяльного асистента державного секретаря Діна Раска в совєтських справах. На це місце — як подають з поінформованих джерел — мав би прийти Ллювелин Е. Томпсон, дотеперішній американський амбасадор у Москві, який зрезиґнував з цього посту попереднього тижня. Чарлз Болен є високим урядовцем державного департаменту від 34 років і хоч він уважається одним з кращих американських спеціялістів у совєтських справах, то тим не менше він знайомий також з проблемами інших европейських країн, включно із Францією. Вже в 1931-му році, чотири роки після того, як він започаткував працю в державному департаменті, він був висланий до Парижа і там впродовж наступних трьох років займав пост віце-консула та мовного експерта. Від 1949 до 1951-го року він займав у американській амбасаді в Парижі пост міністеріяльного радника, що є після амбасадора другою найвищою ранґою. Пост американського амбасадора в Парижі вважається тепер за один з найбільш складних і вразливих.

Польський кардинал обвинувачує компартію й уряд в порушенні Конституції

Варшава. — Римокатолицький примас Польщі кардинал Стефан Вишинський виступив у своєму пастирському листі з гострими обвинуваченнями проти комуністичного режиму за здійснене цим режимом замкнення трьох католицьких монастирів і сирітських захистів. Лист кардинала був прочитаний в неділю дня 12 серпня ц.р. з амвонів усіх церков Варшавської дієцезії. В листі стверджується, що польська комуністична міліція увійшла протизаконно на терен католицьких захистів в Отвоцьку і Вавері біля Варшави й евакувала звідти всіх черниць і дітей і виселила Сестер Чину Святого Сакраменту із їхнього дому в долішній частині міста Варшави, де вони жили й опікувалися дітьми ще від 1917 року. Церковний провід протестував проти цих актів переслідування церкви перед відповідними урядовими чинниками, але ж усі протести не мали ніякого успіху. Замкнення монастирів і сирітських захистів у трьох місцевостях кардинал Вишинський назвав у своєму листі порушенням 70-го параграфу польської Конституції, який ґарантує свободу релігії.

Виступ Шашаровських був атракцією кінця тижня на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. Н. Й. — Не зважаючи на ненадто сприятливу погоду, зокрема дощ в п'ятницю і в суботу ранком, минулий кінець тижня на Союзівці був як завжди живий і багатолюдний. Атракційною імпрезою цього кінця тижня була мистецько-розваговий вечір гумору і пісні відомих українських артистів Володимира і Юлії Шашаровських із музичним вступом і при акомпаніяменті проф. Зої Маркович. Володимир Шашаровський, видатний мистець не тільки в поважних театральних креаціях, але теж й у легкому жанрі, забавляв численно зібрану публіку своїми монологами, рецитаціями і куплетами на слова власні і Ярослава Климовського, збираючи за них сальви сміху та рясні оплески. Захоплення услухачів викликала своїми добре і з чуттям відспіваними піснями дружина Володимира Шашаровського, талановита співачка Юлія Шашаровська. Репертуар її включав композиції Зої Маркович, Весоловського, Лопатинського, Гнатишина і Ярослава Климовського. Акомпаніювала проф. Зоя Маркович. Закінчено вечір веселим фіналом „Бо нема то, як на Союзівці", — піснею, спеціяльно скомпонованою для цієї програми проф. Зосю Маркович на слова Володимира Шашаровського.

СЬОГОДНІШНЯ „СВОБОДА" СПІЗНЕНА

У понеділок, 13-го серпня рано, як це число „Свободи" мало йти на пресу, міська газова компанія закінчувала в друкарні „Свободи" переставку всіх інсталяцій на природній газ, що тепер поступово переводиться в цілому місті. З уваги на те, газета могла піти на пресу тільки з кількагодинним запізненням, що може відбитися і на доставі газети її передплатникам. Прохаємо пробачення за цю спричинену обставинами невигоду.

ДВА СОВЄТСЬКІ АСТРОНАВТИ, В ТОМУ ОДИН УКРАЇНЕЦЬ ВІДБУВАЮТЬ ЛЕТ НАВКОЛО ЗЕМЛІ

ПІСЛЯ ВИПУЩЕННЯ КАБІНИ „ВОСТОК III" В СУБОТУ, ДНЯ 11-го СЕРПНЯ З АСТРОНАВТОМ ЧУВАШОМ АНДРІЯНОМ НІКОЛАЄВИМ, В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-го СЕРПНЯ ВИПУЩЕНО В ОРБІТУ НАВКОЛО ЗЕМЛІ КАБІНУ „ВОСТОК IV" З АСТРОНАВТОМ УКРАЇНЦЕМ ПАВЛОМ ПОПОВИЧЕМ

Москва. — Згідно з офіційним совєтським повідомленням, Совєти перевели в суботу дня 11 серпня ц.р. о год. 11:30 перед полуднем московського часу, або о год. 4:30 ранку нюйоркського часу, випущення третьої космічної кабіни „Восток III" із астронавтом майором Андріяном Ніколаєвим. О сьомій годині вечора московського часу того ж дня Ніколаєв відбув п'ять летів навколо Землі, а до години 10-ої вечора в неділю дня 12 серпня 24 лети навколо Землі, перелетівши 602.370 миль, значить трохи більше, як лет до Місяця і назад на Землю, що його обраховують на 500.000 миль. Вслід за „Востоком III" в тому самому напрямі і паралельно до його орбітного лету в неділю дня 12 серпня о год. 11:02 московського, або 4:02 нюйоркського часу відбулося випущення ще одної космічної кабіни „Восток IV" із астронавтом полковником Павлом Поповичем. Полк. Попович, українець за національністю, відбув того ж дня до години 10-ої вечора за московським часом вісім летів навколо Землі, покриваючи відстань яких 186.000 миль. Вилетівши в напрямку, суміжному з летом „Востока III", Попович мав змогу комунікуватися подорозі з Ніколаєвим, як теж передавати свої повідомлення на Землю. Моменти з лету Ніколаєва і Поповича і їх фото були схоплювані совєтською телевізією і передавані уже звичайним шляхом в Західню Европу, зокрема до Лондону, і звідти до ЗДА. Спроби західньоевропейських і американських телевізійних стацій одержати безпосередній зв'язок з „Востоком III" і „Востоком IV" не дали успіху. Обидва астронавти продовжували свій лет також і в понеділок дня 13 серпня ранком і цим побили попередній совєтський рекорд, що був встановлений Тітовим в серпні минулого року. Совєтський почин із випущенням двох космічних кабін із людською залогою, що кружляють здебільша поруч себе навколо Землі, викликав широкий відгомін в усьому світі. Президент ЗДА Джан Ф. Кеннеді переслав совєтському урядові ґратуляції з приводу „вийняткового технічного досягнення", привітав совєтських астронавтів із їхньою відвагою і побажав їм від американського народу щасливого повороту на Землю. Молився за їхній успіх теж і Папа Іван XXIII, який у спеціяльній промові відзначив їхнє досягнення, як новий успіх науки, висловлюючи водночас бажання, щоб ці нові здобутки людського знання і науки привели людей ближче до Бога — Творця Вселенної. Науковці західнього світу трактують цей новий совєтський почин, як крок уперед до подорожі людей на Місяць. Випущений у суботу совєтський астронавт майор летунства Андріян Ніколаєв, має 32 роки, народжений в селі Шоршелі Чувашської Автономної Республіки і він чуваш за національністю. Син колгоспників, він був покликаний до армії в 1950 р. й одержав там вишкіл летуна. В 1960 році його почали вишколювати, як астронавта. Він неодружений. Членом комуністичної партії став щойно в 1957 році. Другий із астронавтів, випущений із „Востоком IV", в неділю дня 12 серпня полковник Павло Попович нараховує тепер 31 рік, народжений на Київщині, в родині цукроварного робітника. Батьки його живуть. Він одружений і має 6-літню доньку. Дружина його Марія має вишкіл на цивільного летуна і тепер працює в одному з дослідних інститутів. Попович зголосився добровольцем до армії в 1951 році, закінчив летунську школу і залишився в армії, як пільот. Членом компартії став 1957 року. Він добре співає і любить дуже українські пісні. Попередні совєтські астронавти Ґаґарін і Тітов були росіянами за національністю.

Військові провідники Альжиру підтримують Бена Беллю у творенні національної армії

Альжир. — Політичне бюро, очолюване Беном Беллею, укріпило свою позицію, добиваючися від командантів окремих військових округ Альжиру згоди на переорганізування національних повстанчих збройних з'єднань в одну об'єднану реґулярну альжирську армію. Досягнено порозуміння щодо тієї цілі в другому дні нарад між членами політичного бюра і репрезентантами усіх шести військових округ Альжиру, що відбулися тут — скликані за почином Бена Беллі — в днях 11 і 12 серпня ц.р. На закінчення цих нарад передбачене проголошення спеціяльного комунікату в цій справі. Підкріпив Бен Белля свою позицію ще й переведенням до столиці Альжиру двох батальйонів льояльних до нього військ із західніх альжирських областей. Командантом цих з'єднань має бути призначений полковник Сааді, один із націоналістичних провідників, прихильних до Бена Беллі.

У СВІТІ

● **Ген. Двайт Д. Айзенгавер,** кол. президент ЗДА, прибув у четвер дня 9-го серпня з Франції до Лондону в Англії, де його привітав амбасадор ЗДА до Великої Британії, Дейвід Брус, разом з репрезентантами королевої Єлисавети II і британського прем'єра Мекміллена, лордом Рестінґсом і сером Невіллем Блендом. Перебування Айзенгавера в Лондоні триватиме один тиждень і після поїздки по Шотляндії й Ірляндії він вернеться дня 24-го серпня до ЗДА.

● **Заступником команданта** військових з'єднань ОН в Конго призначено шведського генерала Карла Гуннара Фердинанда аф Клінтберґа. Головним командантом цих з'єднань є етіопський генерал Кеббеде Ґвебре.

● **У Престоні, в Англії,** вибрав волю один із моряків совєтського корабля, що зупинився в місцевому порті. Моряк звернувся до британської влади з проханням уділити йому право азилю „з особистих причин".

● **Індія погодилася** на збудування на її території ракетної стації для міжнародного користування під наглядом Об'єднаних Націй. Згідно із заявою прем'єра Неру, обслуговуватимуть цю стацію тільки індійські науковці.

● **Військовий суд в Парижі** засудив двох летунів, французів, народжених в Альжирі, на двадцять років в'язниці за недозволену командуванням атаку на табір альжирської націоналістичної армії в лютому цього року.

● **В Бельгії** зростає занепокоєння з приводу започаткованих центральним урядом Конґа й Об'єднаними Націями господарських санкцій та обмежень у відношенні до Катанґи. Бельгійська преса гостро критикує всі ці заходи і твердить, що вони причиняться тільки до збільшення хаосу в Конґо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Між двома вогнями

Обов'язки і відповідальність Президента такої великої і могутньої країни, як З'єдинені Держави Америки, завжди належали до найбільших і найтрудніших у світі, а виконування цього уряду у теперішніх тривожних і скомплікованих часах таки справді незавидне. Прикладом цього може послужити останній компроміс, запропонований президентом Джаном Ф. Кеннеді у справі припинення дальших випробувань ядрової зброї, компроміс, в результаті якого він опинився між двома вогнями критики, внутрішньої і закордонної.

Після загострення справи атомових вибухів внаслідок нової серії ядрових експльозій, проведених у Совєтському Союзі, і після кількамісячних безуспішних переговорів для їх припинення на міжнародній роззброєневій конференції в Женеві, президент Кеннеді, за порадою своїх дорадників та фахівців, рішив запропонувати новий компроміс. Досі всі переговори в цій справі розбивалися головно на тому, що Москва не хоче погодитися на вимагану Америкою міжнародну контролю. Дотеперішні вимоги Америки зводилися головно до того, що на територіях усіх атомових країн, себто самих ЗДА, Совєтського Союзу, Англії і Франції, мають бути встановлені міжнародні контрольні пункти, які слідкували б за тим, щоб жадна з цих країн не порушила договірних зобов'язань. Москва відкидала цю вимогу під претекстом, що такі контрольні осередки виконуватимуть на території Совєтського Союзу розвідчі функції. Очевидно, вона не мала нічого проти того, щоб такі осередки встановити в ЗДА.

Нова, компромісова пропозиція уряду ЗДА злагіднювала цю вимогу, зводячи її до т. зв. „перевірки на місцях", себто вимагаючи, щоб за кожним разом, коли постане припущення, що одна із договірних країн порушила чи може порушити своє зобов'язання, — щоб у таких випадках міжнародна контрольна комісія мала право перевірити справу на місці. З цими компромісовими пропозиціями вернувся до Женеви амбасадор Дін і негайно представив їх на окремій, тричленній комісії роззброєневої конференції, що займається виключно справами припинення атомових випробувань.

Компроміс, що його запропонував президент Кеннеді, відразу викликав гостру критику в самій Америці, зокрема збоку республіканської опозиції. Губернатор Рокефеллер, як один із можливих республіканських суперників Кеннеді в президентських виборах 1964-го року, лідери республіканської меншости в Сенаті, сенатор Дірксен, і в Палаті Репрезентантів, конгресмен Галлек, як і цілий ряд інших політиків та знавців, критикують президента Кеннеді за цей компроміс, кваліфікуючи його як одну з найбільших помилок та загроз для Америки.

Рівночасно з цією внутрішньою критикою прийшло і відкинення компромісової пропозиції Совєтами. Як тільки амбасадор Дін з'ясував на згаданій комісії в Женеві нові американські пропозиції, совєтський представник негайно і без надуми сказав своє „нєт", відмовляючись навіть від дебат у цій справі на комісії і вимагаючи перенести її на повну конференцію, в якій бере участь 17 країн. Большевики розраховують на заляканих Москвою невтральних, між якими є й такі, що воліють бути червоними, ніж мертвими. Саме збоку цих заляканих невтральних висувається дальший компроміс, що власне є не компромісом, а — капітуляцією: вони пропонують, щоб міжнародна контрольна комісія виконувала свої функції „на запрошення" країн, проти яких могли б бути закиди в порушенні договору.

Два вогні — внутрішня критика і совєтський спротив, — між якими опинилася компромісова пропозиція президента Кеннеді, мабуть, перерішать справу: світ з вини і бажання Москви далі житиме під терором тим часом пробних атомових експльозій.

Побачили і прозріли

Як і минулими роками, пізньою весною і раннім літом цього року в Україні побували зорганізовані т. зв. проґресистами групи українських туристів із ЗДА і Канади. Але, на відміну від попередніх років, у всяких проґресивних нібито українських „Життях" і „Вістях" цього року зовсім мало появляється захоплених репортажів і спогадів із цих поїздок. Причина цієї стриманости в тому, що десятки учасників цих подорожей, а через них, із їх розповідей, також і сотки їхніх рідних у ЗДА та в Канаді, ознайомилися із сучасною ситуацією в поневоленій московським комуністичним режимом Україні і переконалися, що всі балачки їхніх провідників про щасливе й радісне життя українців не відповідають правді, що живуть їхні рідні й земляки під важким національним гнітом, у жахливих життьових умовинах. Тож, вернувшися із цих подорожей по Україні до ЗДА і Канади, ці „проґресисти" починають виступати проти провідників проґресивних організацій, обвинувачуючи їх у запроданстві, в обдурюванні членства і читачів видаваних ними газет і в ширенні чужої й ворожої для України й українського народу пропаганди.

У своїх розповідях про відвідини в Україні і навіть уже в листах до редакцій українських національних газет ці баламучені довгими роками, але чесні й патріотичні, по суті, рядові члени т. зв. проґресивних об'єднань і громад розкривають усю правду про підсовєтську дійсність. В одному з листів до редакції „Свободи" учасник української групи, що виїхала в подорож до СССР 31-го травня ц. р., наводить факти, категорично заперечувані досі проґресистськими ватажками і пропаґандистами. Він стверджує, що, всупереч усім обіцянкам і запевненням організаторів подорожі і представництва УССР в ОН, ніхто з його групи, яка нараховувала понад сотню осіб, не мав можливости відвідати своїх рідних по селах України. Усім їм заборонено було туди їхати, а до того совєтська міліція пильнувала увесь час, щоб хтось із них не відважився відвідати своїх рідних без дозволу. Українські туристи із ЗДА і Канади мали змогу, як це було й минулими роками, зустрічатися із своїми рідними тільки по містах, куди ті прибували із сіл.

Те, про що могли розповісти туристам їхні рідні із сіл, дає жахливу картину підсовєтської дійсности. Люди живуть у страшній нужді. За крадіж збіжжя чи бараболі із поля карають тепер розстрілом, але й це не зупиняє людей, бо голод страшніший за страх, а до того ж колгоспники перестали доносити на колгоспників, щоб не видавати їх на смерть. Щоб зламати спротив українських селян, режим насилає москалів на становища голів колгоспів. Колгоспники заробляють по 18 копійок на трудодень, в той час як бохонець хліба коштує 44 копійки. Щоб набути одяг, індустрійні робітники мусять працювати по 5-6 місяців. Найважчу фізичну працю при кладенні шляхів, на міських і індустрійних будовах виконують жінки. Зустрічаючи туристів, люди жебрають у них грошей, а то навіть й хліба.

Автори листів, як також інші учасники подорожі, переконалися з власного досвіду в дальшій безупинній русифікації України. На вулицях Львова, Тернополя Станиславова вони чули здебільша російську мову. Українських книжок ніде купити не могли, і Шевченків „Кобзар" совєтського видання одна з учасниць поїздки мала змогу придбати аж після повороту до ЗДА, в одній із нюйоркських книгарень...

Коротко кажучи, „проґресивні" туристи із ЗДА і Канади побачили в Україні не рай, а пекло. І вони починають розкривати правде про це, починають признаватися, що помилялися, що їх ошукували й ошукують їхні провідники, позбавлені національної чести і совісти, запродані Москві за миску мерзенної сочевиці.

ОПІНІЯ АЙЗЕНГАВЕРА

Коли хтось повторює спрощену дефініцію американської двопартійної системи, мовляв, між Республіканською і Демократичною партією немає сутніх ідеологічних розбіжностей, а є тільки традиція різних родин, — хай прочитає велику статтю колишнього президента Д. Д. Айзенгавера в „Сатардей Івнінг Пості" з 11-18 серпня ц. р. Вже самий заголовок цієї статті: „Чи не йдемо в поганому напрямку?" вказує на її опозиційний характер супроти нинішнього уряду Дж. Ф. Кеннеді. Зрештою, сам Айзенгавер признає на вступі, що йому подобається вислів „льояльна опозиція", і він себе до такої опозиції зараховує. Він стверджує, що Республіканська партія не має монополю на здорові ідеї, і тому неможливо відкидати згори все те, що чинять демократи. Проте, Айзенгавер визнає за льояльною опозицією право на конструктивну критику. Свою критику на адресу Дж. Ф. Кеннеді починає він з найголовнішої, на його думку, справи: засягу центральної федеральної влади в ЗДА.

Айзенгавер виходить із засади, що в демократії лідер не є джерелом влади, а є тільки її виконавцем; джерело влади — нарід. Якщо влада зосереджується в руках одної родини, династії, тоді маємо абсолютну монархію; коли політичну владу захоплюють комуністи, тоді маємо діло із тоталітарним устроєм, як він є в СССР чи комуністичному Китаї.

Айзенгавер не закидає демократичному урядові змагання до тоталітаризму, проте глибоко стурбований його змаганням до щораз більшого восереджування влади в своїх руках. Цей закид підтримує він цілим рядом конкретних фактів з півторарічного урядування Дж. Ф. Кеннеді: спроба накинути згори політику цін сталевому промислові; погрози і санкції проти фармерів, якщо вони не підкоряться новому фармер. законові; вимога, щоб Президент мав право перекидати фонди з одних бюджетових позицій на інші, особливо на публічні роботи; щоб Президент призначав голову Ради Федеральної Резерви, всупереч принципові його незалежности від кожночасної партії, яка є при владі; намагання перебрати під відповідальність і керівництво федеральної влади поважну частину справ, які тепер підлягають стейтам та міським управам і які були б зосереджені в новому департаменті міських справ, з новим секретарем, членом уряду; зосередження в руках Президента права змінювати митні тарифи; вимога „сфедералізувати" систему відшкодування безробітним.

Айзенгавер цитує з різних, зголошених урядом до Конґресу, законопроєктів ідеї та пропозиції, які в ході їх реалізації мусіли б у великій мірі збільшити бюрократичний апарат і помалу перетворювали б федеральний уряд в адміністратора прерізних підприємств, що повинні засадничо перебувати в приватних руках, повинні поставати з приватної, а не державної ініціятиви.

У цьому найголовніша, засаднича розбіжність між філософією Республіканської та Демократичної партій. Айзенгавер — прикметним йому спокійним і джентелменським тоном — таврує „теоретиків", які при цьому уряді набрали великого голосу і придумують щораз нові ідеї, що в практиці приспорюють урядові владу і водночас вимагають щораз більших бюджетових видатків.

І тут починається друга поважна ділянка принципових розбіжностей між двома американськими партіями. Айзенгавер широко мотивує потребу бюджетових ощадностей, чи пак такого державного господарювання, яке по змозі виминало б зайвих видатків, по змозі балянсувало б бюджет, не перевищувало б визначеної Конґресом межі державної заборгованости, зберігало довір'я власних громадян і закордону до спокійної та розважливої господарки, не провокувало б інфляції і не загрожувало б стабільності доляра.

Айзенгавер гостро таврує теоретиків із ліберально - демократичного табору, які легковажно говорять про державний дефіцит і, зокрема, не бачать суперечности в пропаґуванні зменшення податків при одночасному збільшуванні державних видатків. Айзенгавер іронізує на адресу таких теоретиків, дорадників нинішнього уряду, і запитує, чому б взагалі не скасувати податків, якщо їх зменшення має облегшити державі переведення в життя прерізних райдужних проєктів?!

Айзенгавер признає, що деякі з критикованих ним проєктів Дж. Ф. Кеннеді були відкликані та змодифіковані самим урядом, який мусів визнати їх недоцільність. Це стосується, наприклад, первісної погрози в'язницею на адресу годівельників расової худоби, до яких зараховує себе й Д. Д. Айзенгавер, власник великої фарми біля Гетисбурґу в Пенсилвенії. Айзенгавер пригадує, як в гурті приятелів він висловився, що коли б дійсно прийнято було цей фармерський закон з такими погрозами, то він сам, Айзенгавер, пішов би до в'язниці, щоб продемонструвати його нісенітність і повести кампанію за його скасування.

Водночас Айзенгавер покликається на свідоцтва самих демократів — наприклад, голови сенатської Фінансової комісії, сен. Гаррі Бирда із Вірджінії, яких велетенських сум досягли вже заборгованість З'єдинених Держав та різні зобов'язання федерального уряду. Цим масовим видаткам і вірогідному 7-більйоновому бюджетовому дефіцитові в рр. 1962-63 Айзенгавер протиставляє факт, що загальний прибуток нації не зріс, а зменшився, і що, всупереч гучним заповідям Дж. Ф. Кеннеді під час його виборчої кампанії і в першому періоді урядування — економіка країни пішла радше назад, як вперед.

Айзенгавер проти перегонів з Совєтами для престижевих моментів, наприклад, — хто швидше здійснить подорож на Місяць. Він твердить, що не слід піддаватися диктатові Москви, в яких ділянках переводити такі перегони, і піддає думку, що треба перейняти ініціятиву в пропаґуванні дійсних вартостей, що їх має Америка. Він вказує на американську і совєтську продукцію авт, на сільськогосподарську продукцію в ЗДА і в СССР, на вигляд і зміст американських і совєтських крамниць. Він — за зберігання великої мілітарної потужности з уваги на постійну загрозу збоку комуністів, але вважає, що перетягання струни в бюджеті оборони так само шкідливе для держави, як її недотягання. Він заявляє, врешті, свою підтримку для закордонної політики Кеннеді, стверджуючи, що ніхто в країні не знає так добре фактичного стану в широкому світі, як Президент. „В останніх місяцях, — каже Айзенгавер, — можна зауважити більше рішучости у підході уряду до аґресивних амбіцій комуністів, і я був би надзвичайно радий, якби цей мій здогад був правдивий".

Закінчує Айзенгавер свою статтю ствердженням, що коли в закордонній ділянці „назагал уряд чинить те, що вважає за найкраще в інтересах країни", то у внутрішній політиці ступив він на небезпечний шлях". Айзенгавер запевняє, що сам він переконався, що Президент ЗДА має такі могутні права і прероґативи, що ніяк не потребує поширювати їх, а тільки повинен розумно й обережно користати з привілеїв, що їх передав йому нарід, єдине джерело сили і влади в системі демократії.

Богдан Галайчук

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ СУПРОТИ СУСПІЛЬСТВА

(25-ий Конгрес „ПАКС РОМАНА")

Монтевідео. — Упродовж двох тижнів відбувалося справжнє „нашестві іноплеменних" на береги Ріо де Ля Плята. Почалося з того, що 24-го липня кількасот чужинців зробило висад у Караско, на летовищі Монтевідео, щоб взяти участь у 25-му конґресі „Пакс Романа". 30-го липня той конґрес закінчився, його учасники поїхали на одноденний відпочинок до надморського літнища Пунта дель Есте, а решту тижня провели знову в Монтевідео, на загальних зборах двох галузей „Пакс Романа": студентської та академічної. Опісля дехто вернувся додому, але більша частина перекинулась на другий берег лиману, щоб взяти участь у загальних зборах Конференції Міжнародних Католицьких Організацій в Буенос Айресі від 6 до 12-го серпня. Обидві імпрези були тематично пов'язані.

На останніх конґресах „Пакс Романа" розглянула різні аспекти університетів, на 25-ий Конґрес прийшла черга на „Відповідальність університету супроти суспільности". Тобто „Пакс Романа" зійшла з висот чисто академічної проблематики і порушила складне, пекуче сьогодні питання: в Европі і в Північній Америці університет стоїть осторонь політичного й суспільного життя; чи це можливе і доцільне у Латинській Америці, зокрема в сучасному драматичному періоді її історії? Ось чому 25-ий конґрес „Пакс Романа" відбувся саме в Латинській Америці — уперше від початку існування цієї організації.

* *

Порівнюючи з іншими конґресами, виразно відчувалося, що „Пакс Романа" це стара організація, на академічному рівні, з доброю технікою проведення такого роду імпрез. За півроку перед конґресом були опубліковані його завдання і навіть досить точне резюме всіх доповідей та тематики дискусійних груп. Це запевнило високий рівень дискусій: ніхто не ломився у відкриті двері, не відкривав Америки; позиції зарисовувалися з усією чіткістю з першого ж дня. Програма не була — як то часто трапляється — перевантажена, залишено досить часу на дискусії, не лише по комісіях, але й на пленумі, так що, не зважаючи на велику кількість приявних, кожний мав змогу висловитися; кожна дискусія закінчувалася щойно після вичерпання списку тих, які зголосилися до участи. Перші два дні і останній день були присвячені пленарним сесіям, решта — сесіям комісій.

Спочатку виголошено і передискутовано на пленарних сесіях такі доповіді: 1) „Університет як соціяльне сумління нації" — сенатор Едвард Фрей Монтальво, лідер чілійської християнської демократії (який при останніх виборах малощо не вийшов президентом; консервативний кандидат, Алєсандрі, переміг його мінімальною кількістю голосів); 2) „Роля університету в соціяльному поступі" — монсеньйор Петро Паван (папський дорадник у питаннях католицької соціяльної доктрини, найбільший авторитет в цій матерії; йому приписують першу ролю в опрацюванні енцикліки „Матер ет Маґістра"). 3) „Активна співпраця між університетом і іншими соціяльними установами" — філіппінський сенатор Маґляпус. Була передбачена й четверта доповідь „Роля університету в пробудженні соціяльної совісти", але не відбулася, бо доповідач, Франческо Віто (ректор католицького університету „Сакро Куоре" у Мілянo, видатний знавець християнської соціяльної доктрини) захворів і мусів піддатися операції.

На закінчення конґресу, монс. Врайт, єпископ Питтсбурґу (ЗДА) мав виголосити доповідь на тему „Церква розраховує на співпрацю студентства у практичному здійсненні її соціяльної доктрини". Замість того він виступив з іншою доповіддю: „Християнська соціяльна мораль та християнський інтелектуаліст: приклад Фридриха Озанама"; доповідь не надто підходила до конґресу ні темою, ні рівнем.

Доповіді сенатора Маґляпуса і проф. Віта були передискутовані під різними аспектами у 8-ох „дискусійних групах" чи пак комісіях, а саме: 1) Університетські спільноти та внутрішньоуніверситетські організації; 2) Університет та політика; 3) Університет та суспільні інституції: промисл. робітничі юнії, групи тиску тощо; 4) Університет та професії; 5) Студентство в обличчі комуністичної спокуси; 6) Університет та виховання дорослих; 7) Роля католицьких університетів у соціяльній царині; 8) Роля студента та абсольвента університету.

Українці розділилися між 4-ма різними комісіями і брали активну участь в дискусіях: у 5-ій — Мирон Камаринський (Шикаґо), Олександер Хам (Буенос Айрес) та нижче підписаний; у 6-ій — Михайло Воробей (Вінніпеґ); у 7-ій — Ганушевський (Шикаґо); у 8-ій — Рональд Гвайт (Вінніпеґ). Як критерій бралося при тому, з одного боку, особисте ознайомлення з поодинокими темами (Воробей та Гвайт), а з другого — вагу поодиноких тем; остання обставина пояснює розмірно численну участь українців у комісії, яка займалася темою найбільш пекучою та найцікавішою з українського погляду: комуністичної спокуси, що Дамоклевим мечем висить над латиноамериканським студентством. З'ясуємо її ширше в окремій статті.

Висновки, до яких прийшли поодинокі дискусійні групи, стилістично вигладжені і зведені до суцільних рам, проголошено при закритті конґресу як „Деклярацію з Монтевідео". Це великий і складний документ, що дає розв'язку низки спірних питань, передискутованих на пленумі та в комісіях; обмежуємося коротким з'ясуванням найважливіших постанов.

Документ складається із вступу і 4-ох частин, що відповідають 4-ом основним доповідям, виголошеним і загально передискутованим на пленарних сесіях.

1) Університет як знаряддя соціяльного сумління

Виконуючи свою специфічну ролю, університет повинен із спеціяльною дбайливістю збирати дані про соціяльну дійсність, піддаючи їх науково - дослідному опрацюванню та орієнтуючи виховання на здійснення загального добра. Вживаючи своїх специфічних метод, має шукати конкретних розв'язок пекучих соціяльних питань для оборони людських вартостей та соціяльного піднесення, інспіруючись при тому етичними засадами. Може навіть взяти на себе ініціятиву в ситуаціях, які випливають з соціо-економічного процесу. Годі бути байдужим, ствердивши несправедливу нерівність, соціяльну й економічну. Побудова справедливого соціяльного ладу вимагає загального зусилля, при чому університети мають пробуджувати й виховати соціяльне сумління, стимулюючи бажання соціяльної обнови на внутрішньонаціональній та міжнародній площині. Недостача соціяльної рівноваги, зокрема, гостро відчувається на деяких континентах, м. ін. в Латинській Америці — тому там необхідна негайна і основна перебудова правних, політичних та соціяльно - економічних структур. Це — причина соціяльного напруження і ідеологічної боротьби у латиноамериканських університетах.

2) Університет як проґресивна сила соціяльної перебудови

мусить відповідати трьом вимогам: 1) Залишитися вірним своїм специфічним завданням, якими є професійна підготова, наукова формація та шукання правди шляхом наукового обсліду; 2) Тримати живий зв'язок із соціяльною дійсністю; 3) Давати університетську культуру, засновану на інтеґральній концепції людини. Коли йде про перші дві точки, слід оминати крайностей. Університет не сміє обмежуватися абстрактною, чисто академічною матерією. Але не сміє теж дати пірвати себе цілковито актуальним проблемам нинішнього дня, втрачаючи історичну перспективу. До університету належить наукове пізнання конкретних проблем, висунених політичною й економічною дійсністю, шукання розв'язок та співпраця в цьому напрямі з публічною владою — але тримаючись при тому осторонь партійної політики. Він може вийти поза свої специфічні рами хіба виїнятково, під тиском вимог громад-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Роман Ільницький

Англо-Франко-Українська Держава в Канаді?

ЗА НОВУ ІДЕОЛОГІЮ НА ПІВНІЧНО-АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

(Дискусійне)

(9)

Прихильники культурного плюралізму вимагають, щоб їх члени постійно пам'ятали, що вони живуть у розсіянні серед інших етнічних груп, і тому співпрацювали з ними на соціяльному, господарському та політичному відтинках. Вони також мають виконувати всі обов'язки, яких вимагає держава, і то в такій самій мірі, як роблять це ті, що відчувають свою льояльність лише супроти американського етносу. Їх зобов'язується вносити якнайбільший вклад у розвиток Америки на всіх ділянках: господарській, політичній і культурній.

Ця теорія має розв'язку і на такі складні проблеми:

1. Члени етнічної громади мають бути вірні присязі, яку склали, приймаючи громадянство Америки. В разі конфлікту між Америкою і країною їх походження, вони повинні робити все можливе, щоб його полагодити в інтересі обидвох сторін. Але, коли б цього не вдалося, мають взяти сторону Америки.

2. У той час, як в політичному житті остаточну перевагу повинна мати Америка, в культурному така перевага належиться країні їх походження, бо не можна собі уявити, щоб культура могла колинебудь зайти в конфлікт з льояльністю супроти цієї країни.

Нарешті, ця концепція виходить із заложення, що затримати живою етнічну групу в Америці можна лише тоді, коли не будуть перериватися її культурні зв'язки з материком, з якого вона вийшла.

12. Непоінформованість — найбільший ворог українців в ЗДА і в Канаді

Здається, мало є причин, які з такою нищівною силою підточують українське життя в ЗДА і в Канаді, як непоінформованість наших людей про дійсні процеси, які проходять на етнічному відтинку в цих двох країнах.

І тому перше, що треба зробити для зцементування української громади, це сказати їй з усією виразністю, що наше бажання зберегти живою нашу етнічно - національну групу не є якоюсь сепаратною дією, але що воно, це бажання, живе серед усіх гордих, національно - розвинених груп. Треба сказати всім, хто цього не знає — а не знають цих справ яких 90% нашого населення — що і в ЗДА і в Канаді залишають свої традиції тільки культурно і національно мало вироблені групи.

Треба навчити і переконати українців, що асиміляція в американському етносі аж ніяк не є абсолютною необхідністю, і що боротьба з нею не мусить закінчитися програшем.

Треба довести до відома нашого загалу, що в Америці вже десятки літ зударяються у відважному двобої концепція „мелтінґ пат'у" з духом етнічно - національного самозбереження, і що перемога не тільки перехиляється вбік цеї останньої, але що її вже закріпили за собою такі групи як англійці, ірляндці, жиди, а інші йдуть до перемоги.

Ми маємо сказати нашим людям, що все, що сильне, здорове, панське — тримається свого! Цю правду, таку просту, переконливу й велику, треба занести до свідомости кожної нашої людини, зокрема молодої людини. Про неї треба розказати і тим, які в телевізорі і авті знайшли сенс життя, тим, які не вчать своїх дітей по-українськи, а самі вдома говорять лише по-англійськи, і врешті тим між нами, які хочуть стати панами не через вивищення свого, а через прийняття вже створених культурних цінностей довкілля.

Усвідомлення в цих справах треба переводити всюди і на кожному кроці, але воно повинно передусім стати предметом ґутірок і дебат серед молоді: на пластових сходинах, на з'їздах сумівської і одумівської молоді, на зборах студентів.

Ці правди треба вияснювати на сторінках преси, журналів, в радіо, на доповідях і вічах. Треба видавати брошури, розкидати летючки і розвішувати транспаренти. Треба писати й говорити так довго, аж поки наша спільнота не прозріє і не побачить, де вона, що вона, хто і як живе довкола неї. Варто б нашу академічну молодь закликати на герць шляхетних змагань. Не раз чуємо від неї нарікання, що вона не має перед собою таких захоплюючих завдань, як мали її колеги в Україні. А сотні тисяч українців, які стоять на межі втрати свого українського обличчя, це що — жарт? Хіба це не велике завдання? Хіба здобуття сердець мільйона людей не варте зусиль і патосу молодої енергії?

Але свідомість цих справ мусить просякнути передусім в наші школи через наших священиків, учителів, виховників. Там, у школах, осередок впливу на молодь, а далі й на батьків! Там треба починати гоїти рани, яких завдало і завдає нам почуття меншовартости.

Як довго наші власні українські школи виховують наших дітей у непошані або в легковаженні до української культури, до нашої мови і до історії — так довго ми не піднесемось на рівень інших етнічних груп, але будемо валятися в порохах і болоті культурних та соціяльних низів двох великих держав — Канади і ЗДА!

Де-як-де, але в цьому питанні ми мусимо бути суворі й тверді і не припиняти боротьби доти, аж поки наші діти не будуть виходити з наших шкіл горді з свого українського походження і зі знанням основних елементів української культури.

Я погоджуюся з теорією етнічно - культурного плюралізму в тій її частині, де вона каже, що національність не є даністю, яка переходить з роду в рід, як щось самозрозуміле, але що кожне нове покоління має зводити за неї бій. Національність, головно на еміґрації, це таки справді вислід культурного процесу. Але той процес має шанс виграшу з конкуренційним процесом лише тоді, коли він йому рівний або вищий від нього. Це, зокрема, стосується нашого культурного процесу на еміґрації. Він мусить бути вищий, він обов'язково мусить бути вищий, бо інакше програємо бій за національне самовизначення нашої молоді. Це найтяжча пересторога для всіх тих, які на т. зв. академіях і культурних імпрезах, політичних вічах і в школах українознавства роблять з нашої політики і культури карикатуру. Карикатури є на те, щоб з них сміятися. Не допустімо до того, щоб наші діти сміялися з українських письменників, музик, політиків, державних мужів. Хай в Ню Йорку чи в Торонті відбудуться дві імпрези на рік, але хай вони будуть такі, щоб з них кожний учасник виходив гордий з того, що він українець.

Зле підготовані імпрези громадянство має не тільки право, але й обов'язок бойкотувати, бо вони — це найважчий удар по нашому престижу і аґітація за відступство від української громади.

о. Николай Вояковський

ШЛЯХАМИ НАШИХ ПРОЧАН...

(ПРОЩА ДО ВІДПУСТОВОЇ ІКОНИ МАТЕРІ БОЖОЇ ОДИГІТРІЇ В БОФФАЛО, Н. Й.)

(3)

В Тернополі місті
Чудо ся являє —
Ото Божа Мати
Сина умовляє.
Вона руки взносить
І милости просить
Для нас людей бідних,
Слуг Його негідних.
В тернопільській церкві
В великім престолі
Просить Мати Сина
Нам кращої долі;
Та просить так щиро
Спасенія миру,
Що аж прослезилась
Мати наша мила!
Не перша се церква
Вславилась цим чудом,
Що Божая Мати
Плакала над людом;
Плакала й з нами
В тернопільськім храмі
До Божого Сина
Матінка єдина.
Ох! Матінко Божа,
Пречиста Маріє!
За всі Твої сльози
Серце з жалю мліє,
Що ми — окаянні —
Звемся християни,
А найлішну Неньку
Смутимо тяженько...
Але Ти ласк повна,
Небесна Царице!
Що чудо вчинила
В подільській столиці,
Покрий нас покровом,
Прийми нас на ново
В свою оборону
До смерти, до скону!
Покровонько наша,
Що всіх покриваєш,
В недолі та смутку
Вірних потішаєш,
Прости нам ласкаво,
Дай час на поправу,
Не дай умирати
Нам без благодати!
Наймиліша Мати!
Не плач вже над нами!
Ми Тя не засмутим
Вже більше гріхами;
Просим лиш одного
Ще чуда нового:
Нехай Україна
В церкві вся з'єднаєсь!

До цеї пісні є дві мелодії: одна оригінальна, поміщена в місячнику „Місіонар" Ч. 18. Жовква 1902, Печатня ОО. Василіян, а друга народна, яка постала в надзбручанських селах, звідки сотки прочан йшло до Тернополя на прощу - відпуст, на Успення Пресвятої Богородиці.

ПІДКАМІНЬ — містечко Брідського повіту, має церкву св. Параскевії, що в ній відбувалися відпусти особливо на Успення і Рождество Пресвятої Богородиці. Тоді з далеких околиць, йшли прочани до чудотворної ікони Богоматері до Підкаменя. На жаль, ця чудотворна ікона не була в українській церкві, але наш нарід так щиро горнувся до неї, що й виспівав у її честь одну з найгарніших пісень:

Пречиста Діво, Мати
нашого краю,
З ангелами і святими Тя
величаю.
Ти грішників, з тяжкої муки
Через Твої спасаєш руки
Не дай пропасти!...

Навіть польський шляхтич Станіслав Ледоховський називає підкаменецьку чудотворну ікону Божої Матері: „Руского краю Пані Вельовладна".

У цій Брідській стороні, чудотворна ікона Божої Матері в Підкамені була відкритим для всіх захистом, не тільки для добрих, але і для злих, що до Неї прибігали й милости благали. Про це й співається в підкаменецькій пісні в честь Пречистої Діви Марії:

Хто ж не знає ласки Твоєї,
Ти всіх спасаєш
В Підкамені всім потрібні
ласки зсилаєш:
Темних, хворих і ули́мних,
очищаєш там притомних
Прошу ж і мене!...

Про церкву, що в ній поміщується чудотворна ікона Божої Матері, як і про саму ікону є в народі дуже гарні й цікаві повір'я і історії, що їх передавали собі люди з уст до уст, з роду в рід...

Та Пречиста Діва Марія не тільки чудесно допомагала тим, що навколішки перед її чудотворною іконою благали в Неї помочі, але, й тим, що з далека линуть до стіп її чудотворної ікони, в церкві в Підкамені.

ЧУДОТВОРНА ІКОНА БОЖОЇ МАТЕРІ ОДИГІТРІЇ. Слово „Одигітрія" значить = провідниця в дорозі. Так названо одну з трьох ікон, що їх мав намалювати св. Євангелист Лука, ще за життя Пречистої Діви Марії. Ця ікона є однією з найстарших, тобто найперших ікон Божої Матері. Первісно ця ікона була в одній церкві в Антіохії, передана першим християнам, для почитання Богоматері. Потім ця ікона була в Єрусалимі а ждо п'ятого сторіччя, коли то Евдокія, жінка грецького царя Теодозія Молодшого (408—450) прислала цю ікону з Єрусалиму до Константинополя і дала своїй сестрі св. Пульхерії, а ця поставила її у Влахернськім храмі на побережжі моря Мармара.

Тут ця ікона Божої Матері прославилася багатьма чудами. В каноні Пресвятої Богородиці Одигітрії вичисляється загальними словами чудотворну діяльність Пресвятої Божої Матері для тих людей, що перед цією іконою Одигітрії помочі й порятунку в Неї шукали. Ця ікона Божої Матері Одигітрії була непоборимою Заступницею для Христолюбивого війська, що за Божу правду і право народу йшло на прю з ворогами. Вона заступалась за покривдженими і брала в охорону людей проти злоби ворогів і земних і пекельних. Вона всіх рятувала, хто тільки руки здіймав до Неї і просив милости для свого спасення.

Ця церква на побережжі моря Мармара, що в ній початково, рятувала, якийсь час, находилася ця чудотворна ікона Богоматері, була манастирською церквою Путеводителів, то значить провідників в мореплавбі. Ті, що плили кораблями, мали звичай іти до цього храму і молитися про опіку і про благословення на дорогу і про щасливу плавбу, беручи рівночасно провідника, себто путеводителя для своєї подорожі. Звідси й походить назва манастиря й ікони Пресвятої Богородиці.

Та замітне й голосне на всю околицю Царгороду було чудо, коли Божа Мати сама привела двох заблуканих сліпців перед свою ікону і їм в чудесний спосіб повернула зір, так, що вони вже не потребували поводаторів. І відтоді цю ікону весь нарід став називати Одигітрія, тобто провідниця в дорозі життя.

Ця ікона Божої Матері Одигітрії, а може тільки її вірна копія двічі прийшла з Царгороду на Україну.

Перший раз привезла її грецька царівна Анна, дружина св. Володимира Великого в році 987. Вона одержала цю ікону від своїх братів Константина і Василія, і привезла її до Києва, як найцінніший скарб, як свою Провідницю в дорозі. Вона й гаряче молилася перед тією іконою до Богоматері, щоб світло Христової віри, яке тількищо засяло на Україні — закріпилося, та щоб Христове Царство поширилося по всій Українській Землі. Вона щиро благала Божу Матір в її іконі Одигітрії, щоб зберігала своїм покровом княжу родину і весь народ, та щоб своїм святим Покровом захищала нову християнську державу. Наш нарід належно оцінював цей великий скарб. Не було радісної ані сумної хвилини в історії українського народу, щоб нею не поділився з Матір'ю Божою перед її іконою Одигітрії, яка ласкаво споглядала з своєї ікони на тих, що до Неї прибігали. Князі перед воєнними походами приходили перед ікону Богоматері Одигітрії і просили її, щоб вела їх і їхні війська в повний слави, звитяжний бій. І коли верталися додому, після закінчення воєнних дій, приходили перед ікону Божої Матері Одигітрії і дякували їй сердечно за діанавану поміч, за славні перемоги над ворогами.

Другий раз ікону, або радше копію ікони Божої Матері Одигітрії привезла в році 1046 донька грецького царя Константина Мономаха, якою він благословив її на подружжя з чернігівським князем Всеволодом. А сама вона благословляла цією святою іконою свого сина Володимира Мономаха, як він йшов з Чернігова у Київ, щоб засісти на великокняжому престолі. Доля цієї ікони нам ближче невідома, Відомо тільки, що наші князі брали цю святу ікону з собою у воєнні походи, коли йшли боронити свою рідну землю перед ворожими нападами. Як в Царгороді, так і в Чернігові і потім в Києві вона славилася многими чудесами.

(Продовження буде)

Тиждень Поневолених Націй у Сиракюзах, Н. Й.

Місто Сиракюзи, Н. Й., уже вийшла від української громади Тиждень Поневолених Націй (ТПН) у третьому тижні липня ц. р. — від 15 до 22-го.

Як і в попередніх роках, ініціятива відзначення ТПН вийшла від української громади. З рамени Відділу УККА під проводом діючого голови д-ра Олександра Гудзяка із визначних американських діячів та представників національних груп, ще поки ТПН був проголошений Президентом держави і губернатором стейту, створено Комітет, який запляннував широку програму святкувань.

До Комітету увійшли представники українців, поляків, мадярів, вірменів, лотишів, естонців, незалежних китайців і такі знані провідники антикомуністичного активу міста як д-р Антоні Бускарен, професор католицького Ле-Мойн коледжу, член національного Комітету ТПН й автор свіжовиданої книжки „Закордонна політика СССР", Джан Данґі, голова Комісії Американізму при 41-ім Відділі Американського Леґіону і видавець газети „Спотлайт" та адвокат Е. Говлі Бендіксен, голова недавно зорганізованої і дуже активної антикомуністичної групи. Українську групу репрезентували д-ри Олександер Гудзяк і Михайло Логаза.

Уже на першому засіданні, на внесок українських представників, Комітет у складі 12-ти осіб вирішив діяти постійно, прийнявши назву „Постійного Комітету ТПН міста Сиракюз і повіту Онондаґа", і віддав провід п. Данґі, як голові, та п. Гаррі Теліян, як секретареві. Це рішення має переломове значення для дальшого розвитку ідей ТПН, бо Комітет із цим роком діятиме не тільки впродовж одного тижня, але впродовж цілого року і напевно втягне до співпраці широкі кола громадянства.

Старанням Комітету посадник міста Вілям Волш та начальник повіту п. Джан Мулрой офіційно проголосили ТПН дня 13-го липня в присявності майже всіх членів Комітету.

В неділю 15-го липня відбулись Богослужби в намірення поневолених націй у всіх українських церквах. В українській католицькій церкві о. дек. В. Середович виголосив проповідь, в якій з'ясував ідеї ТПН, зокрема, у відношенні до Української Церкви і поневоленого українського народу. Того ж дня вранці українська радіопередача була в цілості присвячена ТПН. В рямцях передачі проф. Бускарен виголосив доповідь.

У вівторок 17-го липня відбулось відкриття антикомуністичної виставки в одній із найбільших заль міста — Вор Меморіял, на якій Джан Данґі відчитав проклямацію губернатора Рокефеллера, д-р Гудзяк представив членів Комітету, а п. Бендіксен впровадив п. Вальтера Ґівельмана, президента адвокатської палати, який виголосив головну промову. Побіч великих образів, виставкову залю прикрашали прапори поневолених націй, що були заступлені на цій імпрезі. В тому ж дні виставлено частину образів в голі судового будинку, в публічній бібліотеці, в кількох банках та приватних підприємствах на головній вулиці міста.

Вершком, а рівночасно закінченням святкувань була імпреза в авдиторії Ле-Мойн-Коледжу в неділю 22-го липня. Її започатковано виконанням американського гимну, що його відіграла на фортепіяні Христя Чорна з Ютики, а імпрезу відкрили короткими вступними словами голова Комітету Джан Данґі та адв. Степан Обремскі, представник польської групи і рівночасно майстер церемонії. Довше вступне слово виголосив о. Ніколяс Й. Сулліван, президент Ле - Мойн - Коледжу. Головну промову виголосив проф. Бускарен. Упродовж 35 хвилин він ядерно змалював імперіяльний ріст комуністичної Росії, яка зброєю, терором, підступом і брехнею заволоділа багатьма країнами Східньої Европи, що очікують тепер помочі від західнього світу, зокрема від Америки, щоб звільнитися з російського комуністичного ярма. Він назвав поневолені Москвою народи найкращими союзниками Америки в боротьбі з большевицьким комунізмом і висловив побажання, щоб представники поневолених народів засіли як дорадники в таких оборонно-мілітарних організаціях, як НАТО та СЕАТО.

Мистецьку частину імпрези заповнив український хор „Сурма", який під дириґентурою Зенона М'ягкого проспівав 4 пісні при фортепіяновому супроводі п. Христі Чорної. Хор виступив в національних строях і своїм співом захопив численних слухачів. Про всі ці імпрези звітувала місцева американська преса.

Треба підкреслити, що цьогорічне відзначення ТПН відбулось у далеко ширших рямцях, ніж у попередніх роках, і мало широкий відгомін у місті. Цей успіх треба завдячувати жертвенній праці членів Комітету.

М. Л.

Трагічна смерть 22-річної українки

Вінніпеґ — Український часопис „Новий Шлях" подає, що в суботу 28 липня ц. р. по полудні 50 чоловіків з державною поліцією та поліційним собакою після 24-годинного пошукування знайшли в маленькому ліску біля Сонніґдейл мертве тіло 22-річної дівчини - українки Дори Антоненко, — всього у віддалі одної милі від батьківського фармерського дому. Дора Антоненко вийшла з дому в четвер 26 липня ц. р. о годині 10 вранці і мала негайно вернутися. З огляду на те, що вона не вернулася й наступного дня, батько зорганізував за нею розшук. В родині Дори є ще батько Іван Антоненко, мати і брат Володимир вдома та бабуня Анна в Бритиш Колюмбії. Слідчий лікар д-р А. А. Гуг з Виґгар, що констатував смерть, не подав причини смерти, але доручив державній поліції з Радиссону перевести слідство.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Фестиваль ОДУМУ-у в Бавнд Бруку

17-го червня ц.р. в Українському Селі в Бавнд Бруку, на широкому просторі, що нагадує рідні землі, недалеко Консисторії Української Православної Церкви, де поставлено величну Церкву-пам'ятник на спомин українців, що загинули з рук московсько-большевицького окупанта під час великого голоду 1932-33 років, власности української православної громади св. Володимира, відбувся 9-ий Фестиваль Організації Української Демократичної Молоді — ОДУМ'у.

Ще задовго до початку фестивалю стали з'їжджатися вчителі, виховники з ближних та дальших околиць, щоб тут, під чистим небом, в оточенні друзів і приятелів, побачити досягнення цієї молодечої організації за останній рік.

Польову Службу Божу відправив о. прот. М. Могучий. На Службі Божій в уніформах були присутні всі одумівці, що приїхали з своїми виховниками із Філядельфії, Трентону, Нюарку.

Фестиваль відкрив голова Головної Управи ОДУМ'у п. А. Філімончук. Перед відкриттям група юначок Юного ОДУМ-у проспівала американський гимн.

У мистецькій частині першими виступили танцюристи з Філядельфії. Під керівництвом досвідченого балетмайстра вони протанцювали ряд національних танків, за що одержали першу нагороду. Крім того філядельфійський відділ ОДУМ'у проспівав декілька пісень. Другою точкою був виступ філії ОДУМ'у з Трентону: досить міцно зігране тріо талановитих співачок, які проспівали декілька українських пісень. Члени цієї філії виступили, крім того, з рядом музичних точок. 10-літня одумівка Наталка Севько, яка продеклямувала вірш „Мій рідний край", одержала нагороду від жюрі.

Нюаркський відділ Юного ОДУМ'у, що виступав останнім, виконав ряд національних танків та музичних точок. За виконання сольоспіву Трентонська філія ОДУМ'у була відзначена другою нагородою, а Нюаркська філія — третьою нагородою.

В цілому програма фестивалю була досить цікава, добре підготовлена і дала певне задоволення, як приїжджим, так і її виконавцям.

К. С.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ СУПРОТИ СУСПІЛЬСТВА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ського добра, але шануючи при тому свою суть та свої методи.

3) Університет і плекання соціального сумління

Університет має розвивати особовість студентів в індивідуальному та соціальному аспекті. Технічна підготова мусить бути прибрана в рами гуманної та соціальної культури. Етична формація мусить настоювати на чисто інструментальному характері технічного поступу, господарського розвитку та професійної критики, ставляючи їх на службу людині та суспільству. Зокрема католицький університет має постійно слідкувати за проблемами своєї країни, вказуючи розв'язки та співпрацюючи над соціальним піднесенням, внутрішньонаціональним та міжнародним.

4) Соціальна відповідальність професора, студента та абсольвента

з одного боку, індивідуальна, а з другого збірна — в рамах професорського корпусу та станових організацій. Иде про співпрацю над перебудовою соціяльної структури на справедливу, згідну з християнськими вартостями. Формація мусить охоплювати професійну етику, апостолят у власному довкіллі та глибоке знання соціяльної дійсности. Иде про формацію для акції та через акцію — не попадаючи при тому в т. зв. „активізм".

„Здійснюючи ці резолюції — закінчує декларація — і таким способом беручи на себе соціяльну відповідальність, університети, як також професори, студенти й абсольвенти, причиняться до здійснення Божого пляну, який завершиться з приходом Христа, що є нашою надією".

Висновки виважені, сформульовані з належною обережністю, із збереженням перспективи. Але висновки ясні, аж надто ясні: університет не сміє замикатися у вежу із слонової кости, ізолюючись від соціяльної дійсности, байдужий на соціяльну кривду; університет має активно змагатися за справедливий соціяльний лад, згідний з вимогами християнської етики. Це — основний вислід 25-го конгресу „Пакс Романа", вислід інтенсивної 6-денної праці.

Іван Коцур, Дітройт.

За центральне плянування й керівництво у національному вихованні нашої молоді на чужині

В останніх числах „Свободи" з липня ц. р. появилися три актуальні дописі - статті в справі виховання нашого молодого покоління: Лев Ясінчук: „Українська школа в ЗДА" (чч. 133—139), І. Сточанський: „Завдання українознавчих шкіл у світі (ч. 133) і В. Мацьків: „Мусимо . . ."

Інсп. Лев Ясінчук, ветеран Рідної Школи, дуже обширно й ділово обговорює виховання нашої молоді, в головному в наших парохіяльних школах, зокрема й одноцілу програму українознавства в цих школах, яку опрацьовано й затверджено в 1961 році. Про цю статтю згадаю пізніше.

І. Сточанський пише в своїй статті, що останніми часами майже вся українська преса однозгідно ствержує, що наша молодь відходить від матірного пня таки на наших очах, що в пресі появляються вияви тривоги: „Бій за душу молодого покоління ми програли" і т. п. Він підкреслює, що ми не звертаємо уваги на голоси преси і прямуємо утертим шляхом, на який вступили десять років тому. І далі пише він, що коли ми хочемо, щоб українознавчі школи виконали своє завдання, то мусимо шукати нових доріг у виховній дії, мусимо передусім визначити точно завдання українознавчих шкіл . . . щоб виховати нашу молодь на національно свідомих і активних громадян-патріотів. Отже, ясно й недвозначно підкреслює, що власне національне виховання повинно бути нашою головною ціллю, а не навчання писати й читати по-українськи, не навчання географії й історії України. Він висловлюється за негайну уніфікацію програм, організування цілоденних дитячих садків, літніх таборів і т. д. Під тим всім підписуюся обома руками.

В тому самому дусі пише й п. Мацьків, закликаючи змобілізувати всі наші сили для національного виховання нашого молодого покоління, і закликає наші організації, щоб вони звернули свою увагу на виховання молодого *покоління*, присвятили йому максимум праці. І це зовсім слушно. Отже, обидва автори і десятки перед ними підкреслювали в своїх статтях, що ми повинні на першому місці ставити національне виховання нашої молоді, а не навчання писати й читати по-українськи.

Сім років підносив я ці самі думки в статті: „Шляхи й засоби національно - державницького виховання нашої молоді на чужині" („Українська Думка", Лондон, чч. 31-33 із 11, 18 та 25 серпня 1955 р.).

В ній писав я, між іншим:

„Не поможуть тут нічого всі статті про рятування душі дитини, коли ми не опрацюємо конкретного пляну національно - державницького виховання нашої молоді, не устійнимо шляхів його виховання та не забезпечимо цього виконання потрібними фондами. Треба б тут з притиском сказати, що саме національно-державницьке виховання, як таке, а не лише навчання писати й читати по-українськи, а у вищих групах навчання історії й географії, має бути нашою ціллю. Ці предмети повинні бути одним із головних засобів національно-державницького виховання, а не самою ціллю. Ми повинні створити програму національно - державницького виховання нашої молоді на чужині, а не програму навчання української мови" . . .

І переді мною й по мені не десятки, а сотки статтей написано про це преважливе питання. І нині про те саме пишемо . . .

Маємо ж свою українську Церкву, маємо тут і там дитячі садки, маємо українські парохіяльні школи, маємо школи українознавства, маємо й спеціяльні курси українознавства, маємо молодечі організації, в яких молодь навчається, а при тому й виховується, бо ж немає навчання без виховання і навпаки. І коли, не зважаючи на все це, б'ємо в дзвін тривоги, що наша молодь денаціоналізується, то мусить бути якась причина цього загрозливого стану.

Спробуймо виявити ці недотягнення, блуди та перешкоди, щоб дібрати способу їх усунути.

Папа Пій XI у своїй енцикліці про „Християнське виховання" заявляв: „Найвизначніші виховники ствержують, що причина трагічної безуспішности сьогоднішньої виховної праці — це брак головного ідеалу".

Річ ясна, що цим головним ідеалом, у нашому випадку, не може бути вміння читати й писати по-українськи та деякі знання з географії й історії України. Ідеал, який ми повинні поставити перед очі нашої молоді, — „Бог і Україна". Ми повинні виховати її в релігійному та українському дусі, повинні навчити її любити все своє, рідне — свою мову, свій обряд, славне минуле України, щоб вона почувала себе гордою з приналежности до великого, з тисячолітньою культурою й традицією, українського народу, щоб почувала себе членом української спільноти і разом з нею змагала з Христом і во Христі до найвищого національного ідеалу — до волі й самостійности рідного краю, Української Держави. Одним словом мусимо виховати нашу молодь на свідомих своїх завдань і обов'язків супроти свого народу і Батьківщини українців. І в тому напрямі мають бути опрацьовані програми виховання нашої молоді на чужині.

Коли маємо перед собою ясну ціль, то спробуймо з черги застановитися над тим, якими саме шляхами - засобами зможемо ми найкраще осягнути цю нашу ціль. Спробуймо перейти, проаналізувати середовища, в яких відбувається процес виховання дітей і молоді. Всі знаємо, що ними є: родинний дім — батьки, Церква, дитячі садки, школи і молодечі організації.

Перейдімо їх по порядку і подивімось, як вони виглядають.

Родинний дім — батьки.

Є, безперечно, найважливішим середовищем виховання, зокрема національного. І вже тут, на першому етапі виховання, запримічується дуже поважні недомагання. Щоб батьки могли включитися в процес національного виховання своїх дітей, вони самі мусять бути національно свідомими, мусять усвідомлювати завдання і обов'язки супроти свого народу. На жаль, треба ствердити, що багато (не конче з своєї вини) цим наших родин не відповідає вимогам. Занедбується рідну мову, найбільший скарб кожного народу, зустрічаємо дуже часто, що наші діти не тільки говорять по-англійськи на вулиці між собою, але навіть вдома до батьків. Нещасні батьки не розуміють того, що, потураючи цьому, тратять дитину не лише для народу, але й для себе. Такої „льояльности" не вимагає від нас жадна держава, в якій поселилася наша еміграція. Навпаки, визначні державні мужі в краях нашого поселення заявляють, що кожний нарід повинен плекати свою рідну мову, свою культуру, релігію й традиції, бо лише тоді стане він добрим громадянином даної держави. Далі, рідко коли зустрічаємо хату української родини, яка мала б ознаки, що це — українська хата. Належало б для наших дітей створити хоч трохи рідної атмосфери в хаті, в самій обстанові.

Тому то в першу чергу треба повести вперту й послідовну освідомчу акцію серед наших родин дорогою проповідей у церкві, преси, рефератів, а навіть індивідуальних відвідин. Велика ціль вимагає великої праці і великих жертв, але вони напевно оплатяться.

Отже ,збудуймо найперше спільними силамив фундамент релігійного й національного виховання нашої молоді. Оздоровімо найперше під оглядом релігійним і національним наші родини, які або з невігластва, а ще гірше з байдужности не включаються в процес виховання своїх же власних дітей для добра самих дітей, для добра народу та батьків.

(Продовження буде)

НАГОРОДЖЕНА ЗА АКЦІЮ ПРОТИ ТЕЛІДОМАЙДУ

Американська лікарка д-р Френсіз О. Келсі, яка своїм виступом припинила продаж деформуючого новородків „ліку" Телідомайд, з відзначенням, що його надав їй для вшанування її заслуг президент Кеннеді під час окремої урочистости в Білому Домі.

● Французький уряд збільшив видатно в деяких випадках до понад 50 процентів, заробітні платні для французьких цивільних службовців і техніків на території Альжиру, якщо вони згодяться працювати для нової незалежної альжирської держави. Більшість коштів покриватиме Франція. Внаслідок воєнних дій з Альжиру виїхали сотки тисяч французів, службовців, техніків і робітників.

Українська Православна Колегія у Вінніпегу злучилися з Манітобським університетом

У четвер 14 червня 1962 р. в адміністративному будинку Манітобського Унiверситету Канади у Вінніпегу відбулося підписання сторонами (Колегія — Університет) акту злуки цих двох інституцій. Від того моменту Православна Українська Колегія у Вінніпегу об'єднана з Манітобським Університетом в одну інституцію. Тому, що правосл. колегія при університеті стає від цього часу третьою по Англіканській і Католицькій при тому ж університеті такою колегією, що підготовлятиме кандидатів на православних священиків та плекатиме науку православного богослов'я на рівних правах з іншими віровизнаннями. Акт підписали повноважні представники обох інституцій, на чолі з доктором Г. Г. Сандресом, ректором університету — з одного боку, і з о. доктором С. В. Савчуком, головою дирекції Колегії — з другого боку, та інших урядових осіб. Тому що цей акт пов'язаний з перенесенням Православної Колегії на університетську територію, будова нових і побільшених будинків Колегії стає великим завдання перед православними українцями Північної Америки.

Новий тип розвідки

Торонтонська газета „Гловб енд Мейл" подає в числі з 19. 6. 1962 вістку про те, що в Оттаві вже появилося представництво нової московської пресової агенції під назвою „Новості". Дотепер Москва мала по світі лише одну урядову пресову агенцію, що звалася „ТАСС". Траплялося багато випадків по світі, що відпоручників тої агенції розкривали як московських шпигунів. Вони як члени амбасад мали право неторкальности і тому мали нагоду у випадку розкриття зникати без арешту і суду за залізну завісу.

Нова агенція такого права не має. Це має бути півприватна установа, яка має служити знаряддям для зближення народу совєтського з канадійським.

Власниками згаданої агенції є такі совєтські установи: Спілка Журналістів СССР (коло 30,000 членів), Спілка Письменників СССР (коло 5 000 членів), Спілка Совєтських Товариств Приязни і Культурних Взаємин з Чужими Країнами (коло 35 товариств для 35 різних держав по світі), і Товариство Поширювання Політичного і Наукового Знання (коло 1 мільйона членів в 4 тисячах філій).

Нова агенція „Новості" має доповнити агенцію „ТАСС". Відпоручники ТАСС в Канаді мають обмежений свій круг діяння. Зате відпоручники нової агенції мають піти широко в народ, знайти собі серед канадійців місцевих помічників і створити багато ширшу легальну сітку для збирання відомостей, як тепер. Факт, що між співвласниками нової агенції є Спілка Совєтських Товариств Приязни і Культурних Взаємин з чужими країнами, говорить сам за себе. Кожне таке товариство має в чужій державі свого відповідника, місцеве товариство, що працює для піднесення приязни між даною державою і Москвою. Було б дивно, якби нова агенція не запрягла до збирання відомостей для себе членів таких товариств.

М. С. („Новий Шлях")

Зі спорту

КУБИНСЬКА ЗАЛІЗКА КУРТИНА У СПОРТІ

Спортовці Куби пройшли останніх кількох місяців інтензивну підготовку до участи в Караїбських Ігрищах, які саме починаються в Кінгстоні, столиці Ямайки, бувшої британської колонії, яка стала 3-го серпня ц.р. незалежною державою. Тренували цих 216 змагунів кастрової Куби найкращі спортові тренери із сателітських країн комуністичного бльоку. Кубинський Народний Інститут Спорту, Фізкультури і Розваги доложив всіх старань, щоб треновані так довгий час під доброю опікою та з обильним харчем в столиці Куби Гавані спортовці — репрезентанти соціялістичної Куби — могли доказати свою вищість над представниками спорту капіталістичного гнилого Заходу. Спеціяльний натиск у підготовці покладено на легкоатлетику і бейзбол, в яких Куба вже і раніше мала добрі осяги в попередніх Панамерикаських та Караїбських Ігрищах. У футболі та плаванні Куба ще стоїть настільки позаду, що покищо не має виглядів пописатися.

Крім фізичної підготовки на міжнародний виступ змагуни Куби мусіли вислухати цілий ряд лекцій та інструкцій від своїх комуністичних політруків. Бо ж їдуть ці змагуни, згідно з їх поглядами, поміж капіталістів і контрреволюціонерів, які можуть старатися перемовити когось із змагунів вибрати свободу, або влаштувати ще якусь іншу штуку немилу новій країні соціялізму. Також треба було кубинським хоронителям приготовити своїх репрезентантів на те, щоб вони наперед знали, як повестися в обличчі можливих „провокацій" і „скандалів", що їх можуть влаштувати противники червоного Кастра. Тому й разом із 216 змагунами їдуть на Караїбські Ігрища 62 особи іншого „фахового" персоналу, який має за завдання допильнувати усіх і всього. Іншими словами ці опікуни спортовців будуть дбати про задержання лінії „революційної Куби" спортовцями та про збереження між ними і вільним світом залізної заслони.

Цікаво теж, що всім спортовцям Куби приказали їхати тільки в цивільних одягах і в жадному випадку не брати зі собою одностроїв, чи то військових, чи політично-революційних організацій. Заборонено теж змагунам пробувати на виїзді щонебудь продавати, вимінювати, чи купувати. Кожний спортовець може взяти зі собою тільки власні речі щоденного вжитку, спортовий виряд, прапорці і герби Куби, та портрети або статуї Хозе Марті, героя-провідника самостійницького руху Куби минулого сторіччя і її славного письменника і поета.

в. с.

●Комуністичний Китай запропонував летунам китайських націоналістичних збройних сил на Формозі 8,000 унцій золота ,значить яких 28,000 долярів за доставлення на китайський суходіл американського літака типу У-2. Комунокитайці твердять, що З'єдинені Держави Америки засобили Чіянг Кай-шека своїми високолетними розвідувальними літаками, але не мають на це ніяких доказів і намагаються їх здобути з допомогою високих нагород.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 15-го СЕРПНЯ 1962:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Кмоб Поступовий", Від. 70, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при 96 Fleet St. — П. Костик, секр.

● РОЗШУКИ ●

В році 1942, в лісі біля села Куньки, пов. Томашів, замордовано управителя школи ІВАНА ЧУБАТОГО, родом з Тернополя.

В році 1942, на вул. 3-го мая в Тернополі, гітлерівці розстріляли студента СТЕПАНА ЧУБАТОГО, родом з Тернополя.

Хто міг би подати інформації, серед яких обставин помордовано згаданих, прошу писати на адресу:

W. CZUBATYJ
Staatsburg Rt. 9, N. Y.

Заграничні часописи проситься про передрук.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС
ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Пилип ЄРИС, — довголітній член Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94 УНСоюзу в Гемтремку, Миш., помер дня 2-го серпня 1962 р., на 67-му році життя. Покійний походив із села аЗлуква, пов. Станиславів, Зах. Україна. Полишив у великому горю дружину Параскевію, сина Івана і доньку Марію кСопель та 8 внуків. Похорон відбувся дня 6-го серпня ц. р., з пох. заведення, при великій участі Родини, Приятелів, Знайомих та Членів Т-ва. Покійного поховано на цвинтарі Woodlawn. — Вічна Йому Пам'ять!
В. Крушельницький, секр.

Дмитро ГАРАНДЖУК — член 257 Відд. УНСоюзу в Лос-Анжелесі, Каліф., помер дня 20-го липня 1962 р. Покійний народився 1900 р. в селі Плавуча Велика, п. Бережани, Зах. Україна. Полишив у смутку в старому краю сина Ярослава, невістку, 2 внуків і 2 сестри, а на еміграції багатьох Друзів, Односельчан та дальшу Родину. До Америки прибув Покійний 1947 р. до Бостону. В 1950 р. переїхав до Лос Анджелесу, Каліф., де був активним членом Культурного Осередку, в якому впродовж 5 каденцій був в Управі. В старому Краю був у проводі багатьох Організацій та Товариств. — Похорон відбувся дня 24-го липня 1962 р., з пох. заведення до греко-кат. церкви. Покійного поховано на кат. цвинтарі в Лос Анджелесі. Похороном зайнялися: Семчук і Семчишин. — Вічна Йому Пам'ять!
П. Сильчак, секр.

Ілько ВІТЕК, — довголітній член Відд. 230 УНСоюзу в Йонгставні, Огайо, помер в дні 17-го липня 1962 р. Покійний народився 1882 р. в селі Телеминця, Захід. Україна. До Йонгставну приїхав 1904 р., а членом Відділу УНСоюзу став 1912 р. Дружина Покійного померла 1960 р. Полишив у смутку сина Івана і чотири доньки: Анну, Доротею, Софію і Марію. Похорон відбувся дня 20-го липня ц. р., з пох. заведення до української прав. церкви св. ап. Петра і Павла, при участі оРдини і Членів Відділу. Покійного поховано на церковному цвинтарі св. ап. Петра і Павла. — В. Й. П.!
П. Ліщак, секр.

Петро СКОРОХОДА, — довголітній член-фундатор УНДому, 316 Відд. УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., помер, по короткій недузі, 27-го липня 1962 р., на 73-му році життя. Покійний народився 1889 р. в селі Конюшках, пов. Рогатин. То Т-ва вступив Покійний 1916 р., і ввесь час був примірним, активним і свідомим членом Т-ва. Був членом-фундатором, який разом з іншими піонерами поставили підвалини під УНДім у Рочестері. Покійний полишив у смутку дружину Теклю ,сина аМкара і доньки: Анну Напералу і Марію Шевч та 2 сестри в Україні. Пахорон відбувся 30-го липня ц. р. Тлінні останки Покійного поховано на Holy Sepulchre Cemetery. — Вічна Йому Пам'ять!

Катерина БІЛЕЙ, — довголітня членка С-ва Родж. Пресв. Богородиці, Відд. 36 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., померла в дні 16-го липня 1962 р. Покійна прожила 69 р. Народилася 1893 р. в селі Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. До С-ва вступила 1925 року. Покійна полишила у великому смутку сина Івана, невістку, внуків, 2 доньки: Марію з родиною і Анну з родиною. Покійна була доброю та взірцевою парафіянкою. Похорон відбувся 20-го липня ц. р., з пох. заведення до церкви св. Йосафата, при участі Родини, Членів Відділу та Членів різних Організацій. Покійну поховано на цвинтарі Holy Sepulchre. — Вічна Їй Пам'ять!
Софія Гунька, секр.

ТАРЗАН, ч. 4888. Дейвід Стіл ще не відплив.

FOR SOME UNKNOWN REASON, DAVID STEEL COULD NOT GET HIS SCHOONER UNDER WAY.

THUS GRANTED RESPITE, TARZAN AND WILLIAMS FRANTICALLY SEARCHED THE SHORE LINE--

AND FOUND, IN A PRIMITIVE QUAY, AN ABANDONED NATIVE WAR CANOE!

З якоїсь невідомої причини Дейвід Стіл не міг відплисти на шхуні.

І так ,діставши передишку, Тарзан і Вілліямс шалено розшукували вздовж узбережжя . . .

І знайшли примітивну надбережну тубільчу воєнну байдарку!